

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1988/7

KARAR NO : 1988/8

ÖZET : Sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra bu bölgedeki sıkıyönetim askeri mahkemesine 1402 sayılı kanunun 23.maddesine göre dava açılmıyacağından ve 1402 sayılı kanunun 13/b.maddesindeki bağlantı koşulunun gerçekleşmemesi durumunda da sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki sıkıyönetim askeri mahkemesinde dava görülmeyeceğinden adli yargı yerinin görevli olduğu hk.

TCK 146. md.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Zeki Celasun, Rıza Şahin, Halil Kayalar, Ali Öcal

O L A Y : Sanıkların 1979-1980 yıllarında yasa dışı Dev-Yol örgütüne girerek çeşitli eylemlere katıldıkları ileri sürülmüştür.

Bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca soruşturma yapılırken, Ankara da 19-7-1985 tarihinde sıkıyönetimin kaldırılması üzerine, soruşturma evrakı Askeri Savcılığın 5-8-1985 gün, 1981/1414 sayılı yazısıyla İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na gönderilmiş, İstanbulda sıkıyönetimin 19-11-1985 tarihinde kaldırılması üzerine de, hazırlık soruşturma evrakı, İstanbul Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın 2-12-1985 gün, 1985/480 sayılı yazısıyla Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığına gönderilmiş Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı 2-6-1986 gün, 1986/1875-704 sayı ile; atılı suçların Ankarada işlendiğini ve bu suçların Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde görülen davalarla bağlantılı bulunmadığı gerekçesiyle ve 1402 sayılı kanunun 23.maddesi gereğince Askeri Savcılığın görevsizliğine ve evrakın Ankara C.Savcılığı'na gönderilmesine karar vermiştir.

Ankara C.Savcılığı'nca 1-7-1986 gün, 1986/174-58 sayılı iddia-name ile sanıkların TCK'nun 146/3.madde ile tecziye edilmeleri istemiyle, haklarında kamu davası açılmıştır.

Ankara 3.Ağır Ceza Mahkemesi, 8-7-1986 gününde, 1986/123-109 sayı ile; sanıklara atılı suçun, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun kapsamına girdiği gerekçesiyle, görevsizlik kararı vermiştir.

Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi, 16-7-1987 gününde, 1987/198-196 sayı ile; 1402 sayılı kanunun 13/b.maddesinde belirtilen biçimde kendi mahkemesinde görülen davalarla, sanıklara atılı suç arasında bağlantı bulunmadığı gerekçesiyle, görevsizlik kararı vermiştir.

Handwritten signature

Böylece, her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı kanunun 1.maddesinde belirlenen olumsuz bir görev uyumsuzluğu doğmuş ve dosya Diyarbakır 7.Kolordu Komutanlığı Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın 3-2-1988 gün,1986/808 sayılı yazısıyla Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü Adnan Kükner'in Başkanlığı'nda, Mebrure Gözdemir, Casim Yılmaz, Uzel Kızılkılıç, Ersin Eserol, Nursafa Pandar ve Dr.Önder Ayhan'ın katılmaları ile yaptığı 7-3-1988 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavıoğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Paik Yıldız'ın Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görülmüş olup düşünüldü:

Sanıklara atılı suç, Ankarada sıkıyönetimin ilân edildiği 26-12-1978 tarihinden sonra 1979/1980 yıllarında işlenmiştir.

Sanıklar hakkında, yasa dışı Dev-Yol örgütüne girmek suçundan hazırlık soruşturması yapıldığı sırada, Ankarada sıkıyönetim kaldırılması üzerine, evrak önce İstanbul, sonra da Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'na gönderilmiş adı geçen savcılıkça görevsizlik kararı verilerek Ankara C. Savcılığı'na intikal etmiştir.

Ankara C.Savcılığı'nca TCK'nun 146/3. madde ile açılan davada, Ankara 3.Ağır Ceza Mahkemesi'nce görevsizlik kararı verilmiş, Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi'de kendi mahkemesinin görevinin, elindeki davaları sonuçlandırmakla sınırlı olduğu ve bu davanın görülmekte olduğu davalarla 1402 sayılı kanunun 13/b.maddesinde belirtilen biçimde bağlantılı olmadığını belirterek, görevsizlik kararı vermiş ve ortaya çıkan olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümü uyuşmazlık mahkemesinden istenmiştir.

Ankarada işlenen suçlar yönünden, sıkıyönetim uygulaması Ankarada 19-7-1985 gününden başlayarak kaldırılmış olduğundan, görevli yargı yerinin belirlenmesinde öncelikle 1402 sayılı kanunun 23.maddesinin gözönünde tutulması gerekir.

Bu maddeye göre, sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılincaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkisinin devam edeceği, ancak henüz kamu davası açılmamış dosyalar ile duruşmanın tâtiline karar verilen davaların durumlarına, niteliklerine ve kanun hükümlerine göre ilgili mercilere gönderileceği öngörülmüş bulunmaktadır. Dava konusu olayda, sanıklar hakkında henüz hazırlık soruşturması aşamasındaki soruşturma evrakı, önce Ankarada ve sonra İstanbulda sıkıyönetimin kalkması üzerine Diyarbakıra ve oradan da görevsizlik kararıyla Ankara C.Savcılığı'na gönderilmiş ve Ankara C.Savcılığı'nca kamu davası Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne açılmıştır. Bu itibarla,

Ankarada Sıkıyönetim kaldırıldıktan sonra Ankaradaki sıkıyönetim askeri mahkemesine dava açılmıyacağından, davanın Adli Yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Öte yandan, sanıklara atılı suçun işlendiği Ankarada sıkıyönetim kaldırılmış ve bu kaldırma tarihinden önce kamu davası açılmamış olması sebebiyle sıkıyönetim kaldırılış tarihinden sonra, sıkıyönetim devam ettiği bölgede kurulu sıkıyönetim mahkemelerinin görev ve yetkileri yönünden sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş bir suç olarak değerlendirilme yapılması gerekeceğinden davaya konu olan suça sıkıyönetimin devam ettiği Diyarbakır bölgesindeki sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılabilmesi için, sözü edilen suçun sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olması durumu bahse konu olduğundan, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçlarla ilgili olarak, "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkisini" düzenleyen sıkıyönetim kanununun 13. maddesinin (b) fıkrasında öngörülen ve Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 24-7-1981 günlü, 17411 sayılı resmi gazetede yayınlanan 4-5-1981 günlü, 1981/1-1 sayılı ilke kararında kabul edilen anlamda, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçun, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde elkonulan herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içersinde irtibatlı olarak işlenmiş bir suç olması, başka bir deyimle sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülen ve sıkıyönetim ilânına neden olan veya sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin olan suç arasında örgütsel ve organik bir bağlantı bulunması gerekir. Bağlantının varlığı somut olarak saptanmadan, yalnızca suçun türü esas alınarak görevli mahkemenin belirlenmesi gerekeceği biçimindeki aksi bir düşünce gerek 13. maddenin (b) fıkrasında yer alan "bağlantının varlığı" koşulu ve gerek 23. maddesinin (3) fıkrasında öngörülen "kamu davası açılmamış dosyalar ile duruşmanın tatiline karar verilmiş davalar, durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili mercilere gönderilir" şeklindeki kuralla bağdaştırmak mümkün değildir.

İnceleme konusu davada, sanıklara atılı suçun, yukarıda açıklandığı gibi sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş bir suç olarak değerlendirilmesi gerekeceği ve ayrıca ilke kararında kabul edildiği anlamda, sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suç ile genel ve ortak amaç içersinde bağlantılı olarak işlendiğini belirten dava dosyasında bir delil ve bulgu bulunmadığına ve bu duruma göre 1402 sayılı kanununun 13/b. maddesindeki bağlantı koşulu gerçekleşmediğine göre de, davaya Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde bakılmıyacaktır.

Bu nedenlerle Uyuşmazlığın çözümü Adli Yargı yerinin görev alanına girdiğinden Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

.../...

S O N U Ç : Anlaşmazlığın, niteliğine göre davanın Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden, Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 8-7-1986 günlü, 1986/123-109 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 7-3-1988 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Adnan Kükner
Adnan Kükner

Üye
Mebrure Gözdemir
Mebrure Gözdemir

Üye
Casim Yılmaz
Casim Yılmaz

Üye
Uzel Kızılkılıç
Uzel Kızılkılıç

Üye
Ersin Eseroğlu
Ersin Eseroğlu

Üye
Nursafa Pandar
Nursafa Pandar

Üye
Dr. Ömer Ayhan
Dr. Ömer Ayhan

G/T.